

PROEFBEDRIJF PLUIMVEEHOUDERIJ VZW

UITLOPEN IN DE BIOLOGISCHE LEGHENNENHOUDERIJ

FOCUS ♀

- > Verantwoord investeren
- > Kosten drukken en rendement verbeteren
- > Beter dierenwelzijn- en gezondheid

NATHALIE SLEECKX

Een goede inrichting van een uitloop is voor een (bio)pluimveehouder een grote financiële en tijdsinvestering. Een kip is van nature een prooidier dat afstamt van de 'junglefowl' die in bosrijk gebied voorkwam. Weldoordachte beplanting en begroeiing stimuleren het gebruik van de volledige uitloop door de kippen. Een goede inrichting biedt beschutting (zon, neerslag, wind, roofdieren), geeft een beperkt overzicht en biedt mogelijkheden om te scharrelen en eten te zoeken. Hierdoor zijn er minder problemen in de zones aan de stal en zie je ook meer gedrag dat wijst op een stressvrije comfortabele gemoedstoestand: stofbaden, zonnebaden, strekken van de vleugel, poetsen van de bek en onderhouden van het vederkleed.

Foto 1 en 2: Stofbaden

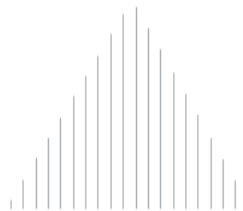

Foto 3 en 4: Zonnebaden

Foto 5, 6 en 7: Scharrelgedrag

Veel factoren beïnvloeden het gebruik van de uitloop. Zo spelen naast de inrichting van de uitloop de omgevingstemperatuur, wind, neerslag, lichtsterkte én natuurlijk combinaties hiervan een belangrijke rol in het uitloopegebruik. Om dit in kaart te brengen heeft het Proefbedrijf Pluimveehouderij uitlopen op twee verschillende biologische legbedrijven opgevolgd gedurende winter en zomer. Drie dagen per seizoen volgden we de beweging van de hennen op vanaf het moment dat de luiken opengingen en dit gedurende de rest van de dag. Hieronder volgt een opsomming van de effecten van deze factoren op het gebruik van de uitloop en op het gedrag van de hennen.

Wind

Het aantal hennen in de uitloop daalt met stijgende windsnelheid. De inplanting van de stal speelt hier een grote rol. Zo kan er op één bedrijf met twee stallen meer windinvloed zijn op de ene stal in vergelijking met de andere stal, waardoor de hennen een heel ander gedrag vertonen. Met behulp van natuurlijke windschermen zoals bijvoorbeeld dichte struiken, kreupelhout of lage bomen kun je de wind hier deels breken. Zo zien we bijvoorbeeld bij één stal dat er in het eerste deel van de uitloop kreupelhout voorhanden is, waardoor de kippen een vlottere overgang hebben van stal naar buiten.

Foto 8 en 9: Natuurlijk windscherm

Foto 10: Open vlakte

Neerslag

Neerslag heeft een grote invloed op het gebruik van de uitloop. Een befaamde weerspreuk zegt: "Als de kippen schuilen gaan, houdt het regenen zelden aan"; bij felle buien gaan ze binnen, bij lichte motregen – die lang blijft duren – blijven ze buiten. En inderdaad, in de praktijk zien we ook dat bij lichte regen de kippen nog vlot buiten komen; eens ze echter volledig nat zijn, gaan ze terug naar binnen. Bij erge regen zijn er maar enkele hennen buiten of vluchten ze snel terug naar binnen. Bij erge regenval zie je enkel nog wat kippen waar er beschutting beschikbaar is.

Foto 11: Hevige neerslag; de weinige kippen die buiten zijn, vluchten terug naar binnen

Foto 12: Schuilen onder struiken bij hevige neerslag

Lichtsterkte (zon-bewolking-stand van de zon)

Een open ruimte wordt op zonnige dagen meer als een bedreiging gezien dan op bewolkte dagen. Op zonnige dagen (hoge lichtsterkte) wordt een open ruimte als een barrière gezien om door te stromen naar de achterliggende zones. Hennen steken dan gehaast en liefst in groep over naar de eerstvolgende beschutting. Dezelfde zone bij een bewolkte dag toont meer hennen en een veel rustiger gedrag. Op dagen met minder hoge lichtsterkte verdelen de hennen zich mooi over de uitloop (Foto 14).

Foto 13: Open ruimte snel oversteken bij hoge lichtsterkte

Foto 14: Zelfde open ruimte als Foto 13 maar rustiger gedrag bij bewolking

Er is een duidelijk verschil zichtbaar in uitlopen waar er een strook begroeiing is die kan gebruikt worden als transit zone (Foto 13 versus 15).

Foto 15: Bomenrij wordt gebruikt als transitzone

Foto 16: Bij bewolking verdelen hennen mooi over open ruimtes

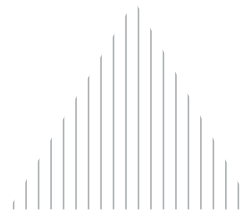
Bij lagere lichtsterkte wordt de uitloop op een andere manier gebruikt: er wordt minder gedruimd in beschutte zones, en er is een betere doorstroming naar verder gelegen zones. De hennen scharrelen en stofbaden meer, ook in open ruimtes. Er kan hier een duidelijk verschil gezien worden tussen zomer en winter door de stand van de zon, maar ook binnen een seizoen bij heldere hemel versus bewolking.

Foto 17: Open ruimte bij hoge lichtsterkte in zomer

Foto 18: Dezelfde open ruimte als in Foto 17 bij bewolking in winterperiode

Bomen, kreupelhout en struiken zorgen voor schaduwplaatsen bij hoge lichtsterkte en voor schuilplaatsen bij neerslag en gevaar zoals laagvliegende roofvogels. De kippen maken hier veelvuldig gebruik van. Tijdens de winter als er geen bladeren aan de bomen zijn, is dit op zonnige dagen een gemis. Het is belangrijk om dan wintervaste struiken aan te leggen zodat de hennen toch schuilplaatsen en schaduwplaatsen hebben in de winterperiode.

Foto 19: Lage boom zorgt voor schaduw en beschutting in zomer

Foto 20: Kale boom in winter geeft beperkte schaduw maar geen beschutting

Foto 21: Zandheuvel met begroeiing zeer aantrekkelijk voor kippen in zomer

Foto 22: Zelfde zandheuvel als in Foto 21 in winter

Aanplanting van koren op een veld kan voor beschermend gevoel zorgen in zomer.

Foto 23: Korenveld in zomer wordt goed gebruikt door hennen

Foto 24: Detail van Foto 23

Omgevingstemperatuur

De temperatuur is belangrijk: bij koude of erg warme dagen komen er minder hennen buiten en zijn ze ook minder lang buiten. De combinatie met lichtsterkte, neerslag en windsnelheid speelt hier wel een grote rol. Zo zijn er meer hennen buiten bij droge bewolkte dagen dan bij droge zonnige dagen.

Een wintertuin kan een meerwaarde betekenen als alternatieve uitloop en scharrelruimte bij slecht weer of op koude winterdagen. Het is ook een transitzone bij het openen van de luiken.

Foto 25: Wintertuin vlak voordat de luiken opengaan

Foto 26: Wintertuin gedurende de dag

Conclusie

Een weldoordachte, gevarieerde inrichting van de uitloop zorgt ervoor dat de hennen bij verschillende seizoenen en bij verschillende weersomstandigheden hun natuurlijk gedrag kunnen uitvoeren en de uitloop zo optimaal mogelijk gebruiken dankzij beschermde transitzones.

Deze mededeling is een samenvatting uit het eindrapport van 'Gebruik van een uitloop in de praktijk', CCBT (CoördinatieCentrum praktijkgericht onderzoek en voorlichting Biologische Teelt)

Referenties

Bestman M. (2015)
Bomen voor buitenkippen.
Louis Bolk Instituut

Hegelund L., Sorensen J.T., Kjaer J.B., Kristensen I.S.
(2014) Use of range area in organic egg production systems: effect of climate factors, flock size, age and artificial cover. *British Poultry Science*, 46:1, 1-8

Vandenberghe W. (2012)
Omschakelen naar de biologische landbouw - kippen.
Bioforum Vlaanderen vzw.

Voor verdere informatie kan u ons steeds bereiken via proefbedrijf@provincieantwerpen.be of neem gerust een kijkje op onze website: www.provincieantwerpen.be | Deze mededelingen worden gratis toegestuurd aan de geïnteresseerden. Gegevens uit deze mededeling mogen overgenomen worden **mits bronvermelding**.